

УДК 811.222.1'06:276.3-053.6

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2025.31.10>

Олена МАЗЕПОВА, д-р філол. наук, проф.

ORCID ID: 0000-0002-0405-9128

e-mail: o.mazepova@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Вероніка ПЕТРУК, магістр

ORCID ID: 0009-0007-6599-6119

e-mail: veronika2408petruk@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО ОБРАЗУ УКРАЇНИ В ПЕРСЬКОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Вступ. З огляду на масштабні виклики, що постали перед нашою країною з початком повномасштабного вторгнення російських військ, дослідження вербальної репрезентації політичного образу України у ЗМІ різних країн набуває особливої актуальності. Враховуючи роль Ірану як стратегічного партнера держави-агресора, ми поставили за мету виявити, які лексико-семантичні та стилістичні засоби використовуються ЗМІ для формування політичного образу України у перськомовному медіадискурсі.

Методи. Окрім загальнонаукових методів аналізу і синтезу, для досягнення поставленої мети використовувалися: метод спостереження (для аналізу змін і тенденцій у використанні мовних засобів для створення образу України у зібраному корпусі текстів), лексико-стилістичний аналіз (для визначення мовних засобів, що формують образ України); контекстуальний аналіз (для вивчення контекстів, у яких найчастіше згадується Україна).

Результати. Під час дослідження було виявлено три основні тематичні блоки, які визначають політичний образ України у перськомовному медіадискурсі. За результатами аналізу, позитивний імідж України формується медіа-ресурсами, дислокованими в країнах Заходу, тоді як негативний образ створюється офіційними ЗМІ Ірану, які, спираючись на російські інформагентства, транслюють відповідні наративи. Аналіз стилістичних засобів створення образу України засвідчив, що найчастотнішим із них є епітет; активно вживаються метафора і гіпербола, значно меншою мірою – порівняння.

Висновки. Отримані дані свідчать, що перськомовний медіадискурс репрезентує складний і неоднозначний політичний образ України, що відображає різні аспекти внутрішньополітичних процесів у країні та геополітичної ситуації у світі. Позитивні наративи сприяють формуванню образу України як демократичного і відповідального міжнародного актора, тоді як негативні меседжі виносять на перший план питання залежності України від підтримки західних країн, проблеми з мобілізацією, корупцією тощо.

Ключові слова: перська мова, перськомовний медіадискурс, політичний імідж, російсько-українська війна, Україна.

Вступ

У сучасну епоху інформаційних війн, глобальної цифровізації та зростаючого впливу медіа на міжнародну політику особливої актуальності набуває дослідження вербальних механізмів формування політичного образу держав. Медіапростір відіграє не лише роль каналу інформаційного впливу, але й виступає потужним чинником конструювання міжнародної репутації країни. В умовах повномасштабної війни, розв'язаної проти України у 2022 р., політичний імідж нашої держави опинився у фокусі уваги світових засобів масової інформації. З огляду на особливу позицію, яку зайняло керівництво Ісламської Республіки Іран в російсько-українській війні, підтримавши країну-агресора як свого стратегічного партнера, особливий інтерес становить аналіз того, як образ нашої країни репрезентується в іранському інформаційному середовищі, зумовлюючи відповідне сприйняття збройного протистояння населенням Ірану.

Лексико-семантичний рівень мови є одним із ключових у процесі створення політичного образу держави, адже саме через добір лексичних одиниць, їхнє смислове навантаження та прагматичні конотації формується специфічна картина політичної реальності. Іранські ЗМІ, репрезентуючи події, пов'язані з Україною, використовують різноманітні семантичні стратегії – від нейтрального викладу фактів до відтворення певних ідеологічно маркованих наративів, що сприяють формуванню як позитивного, так і негативного образу держави, її політичного керівництва, внутрішньої ситуації та зовнішньополітичних пріоритетів. Аналіз стилістичного рівня

повідомлень, здійснений у роботі, дав змогу виявити, які виражальні засоби відіграють найбільшу роль у створенні образу України в перськомовних ЗМІ.

Метою статті є виявлення лексико-семантичних і стилістичних особливостей формування політичного образу України в перськомовному медіадискурсі. **Об'єктом** дослідження є перськомовний інформаційний простір, представлений текстами політичного спрямування в онлайн-ЗМІ. **Предмет** дослідження становлять мовні засоби, що використовуються для створення політичного образу України в перськомовних медіа. **Матеріалом дослідження** послужили 100 інформаційних повідомлень перськомовних ЗМІ, як іранських офіційних, так і закордонних, розташованих у країнах Заходу, присвячених темі війни в Україні.

Огляд літератури. Питання мовної репрезентації образу України в іноземних масмедіа привертало увагу багатьох дослідників, але переважна кількість досяжних для аналізу праць виконана на матеріалі західноєвропейських мов. Зокрема, К. Л. Бондаренко, В. С. Бурлака та А. А. Єршова здійснили корпусне дослідження медіа-образу "Україна" в американських новинних текстах (Бондаренко, Бурлака, & Єршова, 2024). Образ України під час війни у британському та американському медіадискурсах проаналізований у статті Л. Корнільєвої (Kornilieva, 2022). На матеріалі французької мови дослідження лінгвостилістичних засобів створення образу України в ЗМІ здійснено у праці С. Ворончук (Ворончук, 2019), на матеріалі німецької мови – у праці А. Данилевич (Данилевич, 2017). Серед досліджень, виконаних на

© Мазепова Олена, Петрук Вероніка, 2025

матеріалі східних мов, варто відзначити багато праць, присвячених аналізу арабського медіапростору. Зокрема, українська дослідниця й дипломатка О. Сегеда у своїй статті розглянула маніпулятивні, позитивні та нейтральні повідомлення про Україну в кувейтських медіа (Сегеда, 2022). Питанням лінгвістичного впливу російської пропаганди на арабськомовні соціальні медіа Єгипту присвячено публікацію А. Кучеренко (Kucherenko, 2023). На більшому обсязі матеріалів, що охоплюють медіа кількох країн (як-от, Єгипет, Катар, ОАЕ, Саудівська Аравія), вплив російських наративів проаналізований у статті А. Кучеренко та В. Музики (Кучеренко, & Музика, 2024).

Натомість праць, присвячених висвітленню подій російсько-української війни в перськомовних медіа взагалі і вербальної репрезентації образу України зокрема, нам виявити не вдалося, тому це дослідження є першою спробою заповнити існуючу прогалину. Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що воно дало змогу виявити, які фактори впливають на сприйняття України в перськомовному інформаційному просторі, і як це може позначитися на формуванні подальших перспектив ірано-українських відносин на тлі складних геополітичних процесів сучасності.

Методи

Окрім загальнонаукових методів аналізу і синтезу, для досягнення поставленої мети використовувалися: метод спостереження (для аналізу змін і тенденцій у використанні мовних засобів для створення образу України в зібраному корпусі текстів), лексико-стилістичний аналіз (для визначення мовних засобів, що формують образ України); контекстуальний аналіз (для вивчення контекстів, у яких найчастіше згадується Україна).

Результати

Дискурс є ключовим поняттям, яке широко використовується дослідниками для аналізу мови та комунікації в сучасному суспільстві, оскільки він охоплює не лише мовні висловлювання, а й соціальні, культурні та ідеологічні контексти їхнього створення і функціонування. У найбільш широкому значенні цей феномен постає у дефініції Ф. С. Бацевича, за якою дискурс розуміється як "тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, тривалий у часі процес, утілений у певній (іноді значній) кількості повідомлень; мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, друковану, паралінгвальну тощо), відбувається в межах одного чи кількох каналів комунікації, регулюється стратегіями й тактиками учасників спілкування та являє собою складний синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом "форм життя", залежних від тематики спілкування" (Бацевич, 2007, с. 42–43).

Існує багато різновидів дискурсу. Зокрема, нідерландський лінгвіст Тойн ван Дейк з позицій критичного дискурс-аналізу виділяє медіадискурс, політичний дискурс, медичний дискурс, юридичний дискурс, освітній і науковий дискурси, корпоративний дискурс (Van Dijk, 2008, р. 310). Саме завдяки роботам Т. ван Дейка медіадискурс розвинувся як окремий напрям критичного дискурс-аналізу. У своїй праці "News analysis: case studies of international and national news in the press" він розглядає медіадискурс як цілісне явище, яке потребує виходу за межі виключно текстового аналізу і включення до розгляду не лише змісту текстів, а й питань їхнього виробництва, поширення та сприйняття аудиторією (Van Dijk, 1987, р. 49). Не менш вагомим є праця іншого засновника дискурс-аналізу Нормана Фейрклоу "Media discourse", у якій він зосереджується на тому, як змінюються практики медіадискурсу у

зв'язку із ширшими процесами соціальних і культурних змін (Fairclough, 1995).

Медіадискурс формується в межах сучасного інформаційного середовища. Він охоплює всі види комунікації, що відбуваються через ЗМІ (телебачення, радіо, пресу, інтернет, соціальні мережі тощо). Поєднуючи всі наявні в його арсеналі засоби (лінгвістичні, візуальні, аудіальні й ін.), медіадискурс використовує їх не лише для передачі інформації, а й для формування суспільної думки та впливу на масову свідомість.

Іранські засоби масової інформації поділяються на державні та приватні, однак усі вони підлягають суворій цензурі. Головною державною установою, що контролює медіа, є Міністерство культури та ісламської орієнтації, яке визначає дозволені теми та межі їх обговорення. Існують спеціальні суди, що контролюють друковані ЗМІ та мають повноваження зупиняти публікації або відкликати ліцензії на випуск газет чи журналів, якщо їх визнають винними в розповсюдженні антирелігійних матеріалів або інформації, що завдає шкоди національним інтересам. Суворо забороненою в іранських ЗМІ є критика ісламської доктрини. Водночас у країні є доступ до закордонних перськомовних медіаресурсів, таких як BBC Persian і Radio Farda, хоча уряд і впроваджує програми цензури, спрямовані на обмеження доступу до інформації, що суперечить офіційній політиці (Reporters sans frontières, 2008. https://web.archive.org/web/20080224063811/http://www.rsf.org/article.php3?id_article=10733). Державні ЗМІ залишаються основним джерелом новин для більшості населення країни – понад 80 % іранців отримують інформацію саме через них (Esfandiari, 2018).

Однак з розвитком інтернету та соціальних мереж система масової комунікації Ірану зазнала суттєвих змін. Інтернет став важливим засобом поширення альтернативної інформації, яка не відображається в офіційних медіа. Попри державний контроль і обмеження доступу до заходних ресурсів, іранці широко використовують VPN та інші технічні засоби для обходу цензури. Найбільш популярними в країні соціальними мережами є Telegram та Instagram, які стають платформами для обговорення соціально важливих питань, а також для координації дій молоді під час протестів. Отже, іранський медіа-дискурс демонструє складний баланс між офіційним контролем і прагненням суспільства до альтернативних джерел інформації, що зумовлює важливість його дослідження.

Як показав проведений аналіз, образ України в перськомовному інформаційному просторі представлений неоднозначно: якщо в закордонних перськомовних ЗМІ (таких як BBC Persian, Radio Fardo, Deutsche Welle Farsi) наша країна постає як держава, що бореться за свою суверенність і геополітичну ідентичність із країною-агресором, то в офіційних іранських ресурсах (на кшталт IRNA, ISNA, Mehr News) під впливом російських наративів змальовується образ залежної від США країни, яка не здатна провадити самостійну політику і виживає лише завдяки допомозі західних держав.

Загалом образ України в перськомовних ЗМІ можна представити як суму таких кластерів: 1) Україна як проєвропейська держава, що чинить опір російській агресії; 2) Україна як частина демократичної міжнародної спільноти; 3) негативний політичний імідж України. Розглянемо детальніше кожен з них.

1. Україна як проєвропейська держава, що чинить опір російській агресії.

Однією з провідних смислових домінант формування політичного образу України в перськомовному медіадискурсі, представленому в західних країнах, є

репрезентація її як незалежної, проєвропейської держави, що веде боротьбу проти воєнної агресії РФ. Україна постає як жертва вторгнення авторитарного режиму, який прагне зруйнувати її суверенітет, порушити територіальну цілісність і зупинити проєвропейський напрям розвитку. Цей образ активно конструюється за допомогою лексичних одиниць з емоційно-оцінним забарвленням, що підкреслюють трагічність ситуації. У заголовках новин і аналітичних текстів таких перськомовних ЗМІ зафіксовані вислови на кшталт:

- قربانی تجاوز نظامی Росії – жертва воєнної агресії Росії;
- مقاومت اوکراین – спротив України;
- نقض تمامیت ارضی – порушення територіальної цілісності;
- حمایت جهانی از اوکراین – світова підтримка України;
- مقابله با اشغالگری – протидія окупації;
- پایداری مردم اوکراین – стійкість українського народу;
- جنگ نابرابر – нерівна війна;
- تهاجم گسترده روسیه – широкомасштабне вторгнення Росії.

Використання ключових слів, що описують війну, у таких контекстах не лише підсилює емоційне сприйняття подій, а й формує чітку асоціативну рамку: Україна – це демократична держава, яка з гідністю протистоять сильнішому агресору. Зазначимо, що на початку війни в текстах перськомовних новин відповідні лексеми інколи бралися в лапки, оскільки ЗМІ, очевидно, ще не могли сформулювати свого ставлення до подій, що відбувалися в той час, як-от у повідомленні перськомовної редакції німецького видання "Deutsche Welle":

به گفته وزارت امور خارجه در کیف، حمله بزرگ روسیه به اوکراین با هدف "سرنگونی دولت اوکراین" انجام شده و روسیه می‌خواهد اوکراین را "اشغال" کند. کیف از جامعه بین‌المللی خواست تا فوراً برای توقف "تجاوز" به اوکراین با رویکرد "متحد و قوی" اقدام کند.

За повідомленням Міністерства закордонних справ у Києві, масштабний напад Росії на Україну здійснений з метою "повалення українського уряду", а Росія хоче "окупувати" Україну. Київ закликає міжнародну спільноту вжити негайних заходів, щоб зупинити "агресію" проти України "єдиним та рішучим" підходом (DW1).

Проте з розгортанням повномасштабної війни західні перськомовні ЗМІ визначилися зі своєю позицією й почали повною мірою відображати політику демократичних сил, що засуджують агресію РФ. Наведемо приклад, у якому трансплюється намір очільників країн Євросоюзу щодо запровадження санкцій проти країни-агресора:

در پی تداوم جنگ تجاوزکارانه روسیه علیه اوکراین, نمایندگان کشورهای عضو اتحادیه اروپا هفته گذشته در بروکسل توافق کردند که تحریم‌های جدیدی علیه این کشور وضع کنند.

Внаслідок продовження агресивної війни Росії проти України, представники країн-членів Європейського Союзу минулого тижня в Брюсселі домовилися про запровадження нових санкцій проти цієї країни (DW2).

Як бачимо, у цьому реченні словосполучення "агресивна війна" не залишає сумнівів у відповідній оцінці воєнних дій, що тривають в Україні.

Зрозуміло, що з огляду на затяжний характер російсько-українського протистояння, як всередині країни, так і поза її межами відбулися певні зміни, що знайшло відображення і в текстах інформаційних повідомлень. Наведемо приклад публікації BBC в Instagram, де йдеться про зміни, що відбулися на третьому році агресії РФ проти України:

زمانی که روسیه تهاجم گسترده به اوکراین را آغاز کرد، داوطلبان اوکراینی فوراً به خط مقدم جنگ سرازیر شدند تا از وطن‌شان دفاع کنند. تمام اوکراینی‌ها بسیج شد و غرب هم به آنها کمک مالی و تسلیحاتی کرد. دو سال بعد، خبرها تغییر زیادی کرده: از مسدود شدن کمک‌های مالی غرب تا کمبود تسلیحات و سرباز. اما هدف اولیه اوکراین که آزادسازی سرزمینهای اشغالی است، عوض نشده.

Коли Росія розпочала широкомасштабне вторгнення в Україну, українські добровольці одразу ж

кинулися на передову, щоб захищати свою батьківщину. Вся Україна була мобілізована, а Захід надавав їм фінансову та військову допомогу. Два роки потому новини значно змінилися: від блокування західної фінансової допомоги до нестачі зброї та солдатів. Головна мета України – звільнення окупованих територій – не змінилася (Instagram).

Як бачимо, у цьому невеликому фрагменті виражена вся суть позиції цього медіаресурсу щодо подій в Україні впродовж останніх років і поданий відвертий аналіз змін, що відбулися. Дії РФ кваліфікуються як "تهاجم گسترده به اوکراین", а українські добровольці як такі, що "وطن‌شان را از دشمنان" "кинулися на передову, щоб захищати свою батьківщину". Визначена й головна мета України як держави, що відстоює свою територіальну цілісність – "ازادسازی سرزمینهای اشغالی" "звільнення окупованих територій".

2. Україна як частина демократичної міжнародної спільноти.

У перськомовному медіадискурсі політичний образ України часто репрезентується через призму її інтеграції до міжнародних інституцій і співпраці з ключовими партнерами. Україна постає як активний член демократичного світу, що прагне до євроатлантичної інтеграції. У новинних заголовках і текстах повідомлень можна вирізнити такі вербальні маркери, що формують образ України як частини глобальної демократичної спільноти:

- جامعه بین‌المللی – міжнародна спільнота;
- حمایت جهانی از اوکراین – світова підтримка України;
- عضویت اوکراین در ناتو – членство України в НАТО;
- همکاری دیپلماتیک – дипломатична співпраця;
- میانجیگری بین‌المللی – міжнародне посередництво;
- شریک استراتژیک – стратегічний партнер;
- کشور دموکراتیک – демократична держава;
- درخواست کمک از نهادهای جهانی – звернення за допомогою до міжнародних інституцій.

Наведемо приклади заголовків статей, які вказують на міжнародну підтримку України: مکرون: رهبران اتحادیه اروپا برای افزایش حمایت از اوکراین توافق کردند "Макрон: Лідери Європейського Союзу домовилися про збільшення підтримки України" (BBC1), پیام زلنسکی پس از نشست رهبران اروپا: حمایت قوی از "Україна" (BBC2), "Послання Зеленського після зустрічі з лідерами Європи: Ми відчуваємо потужну підтримку України" (BBC2), حمایت نظامی از اوکراین سریع‌ترین راه, رسیدن به صلح است "НАТО: Військова підтримка України – найшвидший шлях до миру" (DW3), اوکراین در آستانه تماس ترامپ و پوتін "Наголошення Європи на підтримці України напередодні контакту Трампа і Путіна" (DW4). Як бачимо, усі вони засвідчують незмінну підтримку України з боку європейських держав.

Натомість, в офіційних перськомовних джерелах всередині країни превалюють заголовки, що вказують на критичне ставлення іранської влади до співпраці України з Європою, на кшталт: اتحادیه اروپا بخشی از کمک مالی به اوکراین را "Євросоюз скасував частину матеріальної допомоги Україні" (ISNA1), مجارستان: اروپا با حمایت از جنگ اوکراین با "Угорщина: Аتش بازی می‌کند/بودجه بروکسل یک بودجه نظامی است" "Євросоюз підтримкою війни в Україні грає з вогнем / Бюджет Брюсселя – воєнний бюджет" (IRNA1).

Звичайно, питання надання допомоги Україні у її протистоянні з РФ залишаються в центрі уваги європейських чиновників, але навіть у західних перськомовних виданнях на третьому році війни, з огляду на затяжний характер бойових дій і зміни в геополітичній ситуації, лунають сумніви в перспективах завершення війни. Це наочно демонструє наведена нижче цитата зі статті оглядача перськомовної редакції BBC з Брюсселю із

заголовком *арوپا در محاصره فرسودگی از نبرد و سیاست‌های تازه آمریکا* "Європа у скрутному становищі втрати від продовження війни та нової американської політики":

حمایت از اوکراین این جا در بروکسل، مقر اتحادیه اروپا و نهادهای اروپایی، ادامه دارد اما آینده برای کیف به نظر چندان روشن نیست.

Підтримка України продовжується тут, у Брюсселі, штаб-квартирі Європейського Союзу та його інституцій, але майбутнє Києва не видається таким вже й світлим (BBC3).

Наведемо два фрагменти, що віддзеркалюють прагнення України щодо членства в НАТО. У повідомленнях перськомовної редакції BBC йдеться про позитивну думку Р. Т. Ердогана як одного з очільників країн-членів цього блоку:

آقای زلنسکی در همین ارتباط با روسای جمهور ترکیه، جمهوری چک و بلغارستان دیدار کرد. رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور ترکیه گفت: "بدون شک، اوکراین شایسته حضور در ناتو است".

З цього приводу пан Зеленський зустрівся з президентами Туреччини, Чеської Республіки та Болгарії. Президент Туреччини Реджеп Тайп Ердоган заявив: "Безсумнівно, Україна заслуговує на те, щоб бути в НАТО" (BBC4).

Зрозуміло, що публікація таких меседжів сприяє посиленню політичного іміджу України як держави євроатлантичного вектору.

Інформацію про євроатлантичні прагнення нашої країни знаходимо і в перськомовних ЗМІ всередині Ірану, але вони супроводжуються, зазвичай негативною оцінкою. Ця оцінка може виявлятися відкрито або непомітно, як-от у статті іранського видання "Mehr News", заголовок якої супроводжується знаком оклику:

مجمع پارلمانی ناتو خواستار تسريع پذیرش اوکراین در این ائتلاف شد!

"Парламентська асамблея НАТО закликає припинити вступ України до альянсу!" (Mehr News1).

Вочевидь цим знаком оклику видання висловило свою позицію щодо повідомлюваного нижче в тексті статті. Зрозуміло, що Іран як стратегічний партнер РФ, просуває російські наративи і всю інформацію щодо воєнних дій і політичних зусиль інших країн бере з російських джерел, про що знаходимо прямі вказівки у текстах новин, наприклад:

به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از اسپوتنیک، شورای پارلمانی پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) از اعضای این ائتلاف نظامی تحت رهبری آمریکا درخواست کرد تا برای پذیرش اوکراین در این ائتلاف، تلاش‌های خود را دوچندان کنند.

Як повідомляє інформаційне агентство Mehr з посиланням на Sputnik, Парламентська рада Організації Північноатлантичного договору (НАТО) закликала членів військового альянсу на чолі з США подвоїти зусилля для прийняття України до альянсу (Mehr News1).

Попри це, можна констатувати, що підвищена увага перськомовних ЗМІ, як всередині Ірану, так і поза її межами, до політичних подій, пов'язаних із російсько-українською війною, свідчить про зростання суб'єктності України в міжнародних відносинах і її вплив на глобальний політичний дискурс.

3. Негативний політичний імідж України.

У перськомовному медіадискурсі всередині Ірану переважно використовуються мовні засоби, що формують негативний політичний образ України. Відповідні повідомлення офіційних ЗМІ Ірану базуються на критиці внутрішньої політики України, звинуваченнях у залежності від зовнішніх сил і нездатності долати виклики, що принесла із собою війна.

Серед типових вербальних маркерів негативного іміджу нашої країни є такі:

- وابسته به سیاست آمریکا – залежна від політики США;
- باعث جنگ است نه صلح – причина війни, а не миру;

- اقدامات تحریک‌آمیز – провокаційні дії;
- اتهام به نیروهای اوکراینی – звинувачення українських сил;
- استفاده سیاسی از جنگ – політичне використання війни;
- فشار بر شهروندان برای بسیج – тиск на громадян для мобілізації;

- تصمیمات بحث‌برانگیز دولتی – суперечливі державні рішення;
- افزایش تنش‌ها با روسیه – ескалація напруги з Росією;
- بحران مشروعیت سیاسی – криза політичної легітимності.

Наведемо приклад, що демонструє транслявання наративу про зовнішньополітичну залежність України. Заголовок статті іранського видання "Mehr News", який відтворює цитату президента України, ілюструє сентенцію про несамостійність України:

زلنسکی: آمریکا ادامه یا پایان جنگ را تعیین می‌کند.

"Зеленський: Америка визначає продовження чи кінець війни" (Mehr News2).

Завершальне речення цієї статті наче підсумок всього викладеного в ній має остаточно переконати іранську аудиторію у правильності цього твердження:

زلنسکی اذعان کرد که این سیاست آمریکا است که مسیر جنگ یا پایان دادن به جنگ را شکل می‌دهد.

"Зеленський визнав, що саме американська політика формує хід війни або її кінець" (Mehr News2).

У цьому реченні дієслова *اذعان کرد* "визнав" і *формує* підкреслюють пасивну роль України у глобальних процесах, створюючи образ держави з обмеженою суб'єктністю.

Проблеми у структурі ЗСУ – ще одна улюблена тема іранських ЗМІ, які просувають наратив слабкості українського війська і нездатності ЗСУ продовжувати воювати: گزارش‌های جدید از وضعیت ارتش اوکراین نشان می‌دهد که ۷۰ درصد نیروهای ارتش آماده امتیاز دادن به روسیه و واگذاری قلمروهای از دست رفته هستند.

Нові повідомлення про стан української армії свідчать про те, що 70 % військових готові піти на поступки Росії та віддати втрачені території (Mehr News3).

Зокрема, з посиланням на британське видання "Економіст" повідомляється про структурні проблеми, що існують як в Україні в цілому, так і у її збройних силах:

به نوشته اکونومیست "ضعف ساختاری" که اوکراین به آن مبتلاست همچنین بر روحیه نیروهای ارتش در خط مقدم نیز تأثیر دارد و برخی از آنها هم‌اکنون به این نتیجه رسیده‌اند که تنها راه برای پایان‌دادن به جنگ در اوکراین، آغاز گفت‌وگوهای صلح با روسیه است.

Як повідомляє видання "The Economist", "структурна слабкість", на яку страждає Україна, також впливає на моральний дух військових на передовій, і деякі з них тепер дійшли висновку, що єдиний спосіб припинити війну в Україні – це розпочати мирні переговори з Росією (Mehr News3).

Економічний термін "структурна слабкість" у цьому пасажі виступає маркером нестабільності та проблемності в системі управління країною.

До того ж, в іранських ЗМІ наголошується на проблемах з мобілізацією до лав ЗСУ і відчайдушних намаганнях влади знайти рішення, зокрема, за рахунок громадян, які живуть на Заході. Видання "Tasnim" повідомляє:

کشور اوکراین که در حال حاضر برای جذب سربازان جدید برای شرکت در جنگ با مشکل مواجه است می‌خواهد اتباع اوکراینی و تبعیدی‌های ساکن خارج در سنین جنگ را با اتخاذ تدابیری به کشور بازگرداند.

Україна, яка зараз стикається з труднощами у наборі нових солдатів для участі у війні, хоче взяти заходів для повернення до країни громадян України та втікачів призовного віку, які проживають за кордоном (Tasnim1).

У статті йдеться про обмежувальні заходи, які ухвалила українська влада щодо таких громадян, і в цілому внаслідок повідомлюваного створюється уявлення про посилення контролю держави за своїми громадянами

навіть закордоном, що може інтерпретуватися як ознака авторитарних тенденцій.

Проблема корупції в українській владі – ще одна тема, яка негативно позначається на образі України в іранському медіа-просторі. У перськомовних джерелах вона зображується як системна проблема, що підриває не лише внутрішню стабільність у країні, а й міжнародну довіру. Наприклад, у повідомленні видання "Борна" йдеться про соціопитування стосовно корупції, проведене в Україні:

بر اساس نتایج تازه ترین نظرسنجی صورت گرفته توسط آژانس ملی پیشگیری از فساد اوکراین، بیش از ۶۰ درصد از اوکراینی‌ها معتقدند که فساد در این کشور در حال افزایش است.

Згідно з результатами останнього опитування, проведеного Національним антикорупційним агентством України, понад 60 % українців вважають, що корупція в країні зростає (Borna).

Далі на цій підставі робиться узагальнення, яке покликане створити образ держави, що безнадійно загрузла в корупції, а тому є ненадійним партнером для ЄС:

فساد همواره یکی از موانع بزرگ در تلاش اوکراین برای پیوستن به اتحادیه اروپا بوده است و با وضعیت جنگ، اوضاع بدتر هم شده است.

Корупція завжди була головною перешкодою у зусиллях України щодо вступу до Європейського Союзу, а війна навіть погіршила ситуацію (Borna).

Іранське офіційне видання "ISNA" публікує багато статей, спрямованих на формування іміджу України як цілком корумпованої держави. В одній з них йдеться:

سیاست‌های فساد زلنسکی باعث شده تا نخستین اعتراضات ضد دولتی از آغاز حملات روسیه به این کشور در ۲۰۲۲ شکل بگیرد و حالا هم این فساد در دولت کیف شاید به بهای توقف و قطع کمک‌های اتحادیه اروپا که حامی سرسخت اوکراین در جنگ روسیه است، تمام شود.

Корупційна політика Зеленського призвела до перших антиурядових протестів з початку атак Росії на країну у 2022 році, і тепер ця корупція в київському уряді може закінчитися ціною зупинки та припинення допомоги з боку Європейського Союзу, який є переконаним прихильником України у війні з Росією (ISNA₁).

В іншій статті наводиться висловлення французького проросійського політика Флоріана Філіппо, який закликав припинити допомогу Україні:

این سیاستمدار فرانسوی گفت: "نباید حتی یک یورو یا یک گلوله به این رژیم فاسد و متجاوز کیف که حتی مردم خودش هم آن را محکوم می‌کنند، فرستاده شود".

Цей французький політик заявив: "Жодного євро, жодної кулі не повинно бути надіслано цьому корумпованому та агресивному київському режиму, який засуджує навіть його власний народ" (ISNA₁).

Зрозуміло, що такі лексичні одиниці, як رژیم "режим", фасд "корумпований", متجاوز "агресивний", вжиті цим політиком для характеристики української влади, не лише яскраво відображають його позицію стосовно надання допомоги Україні, а й формують відповідний імідж нашої країни.

Водночас у статті не йдеться про те, якої ваги це політик, чи користується він підтримкою у Франції, наскільки відображає його особиста думка настрої суспільства. Насправді ж Флоріан Філіппо не представляє офіційну позицію Франції чи Європи. Він – лідер нечисленної партії "Патріоти", що не має представництва в парламенті та широкої підтримки серед французьких виборців. За детальнішого знайомства з контекстом виявляємо, що ця інформація взята з російських джерел, де думка цього маргінального політика в маніпулятивній манері російських ЗМІ видана за загальносуспільну думку.

Аналіз іранських провладних видань засвідчив, що в них часто наводяться цитати із заяв російських посадовців, які формують відповідні уявлення споживачів інформації щодо образу України. Зокрема, на вебсайті

видання "ISNA" щодо теми корупції знаходимо статтю, названу за словами речника Кремля Д. Пескова щодо корупції в Україні: بخش قابل توجهی از پول دریافتی کی یف از پيسكوف: "Песков: Значна частина грошей, наданих Україні Заходом, розкрадена" (ISNA₂). І хоча в самій статті більшою мірою йдеться про перспективи мирних переговорів між Україною та РФ, редакція вислала саме ці слова в заголовок, маючи намір привернути увагу якомога більшої кількості читачів і позначивши таким чином свою позицію.

Варто зауважити, що цитати із заяв деяких російських посадовців, зокрема М. Захарової, які часто містять негативні номінації й оцінки дій влади України, можуть кваліфікуватися як засіб трансляції російських наративів. Наведемо приклад, у якому ця посадовниця висловлюється з приводу запропонованої Італією посередницької місії у процесі мирного врегулювання:

سنگینی وزارت امور خارجه روسیه در این خصوص گفت: ایتالیا نمی‌تواند میانجی میان مسکو و کی یف باشد؛ زیرا به رژیم فاشیست کی یف کمک قابل توجهی کرده، موضع تهاجمی ضدروسی اتخاذ می‌کند. عجیب است شنیدن پیشنهاد میانجیگری از سوی کشورهایی که از همان آغاز عملیات نظامی ویژه در اوکراین، موضع صریح و بسیار تهاجمی ضدروسی اتخاذ کردند و نه تنها از رژیم خونین کیف حمایت کردند، بلکه کمک‌های نظامی و فنی قابل توجهی نیز در اختیار کی یف نیز قرار دادند.

Речниця МЗС Росії з цього приводу заявила: "Італія не може бути посередником між Москвою та Києвом, оскільки вона надала значну допомогу фашистському київському режиму та займає агресивну антиросійську позицію. Дивно чути пропозицію посередництва від країн, які з самого початку проведення спеціальної військової операції в Україні зайняли чітку й дуже агресивну антиросійську позицію та не лише підтримували кривавий київський режим, а й надавали Києву значну військову та технічну допомогу" (Mehr News₄).

Зрозуміло, що такі номінації, як رژیم фашістський київський режим" та رژیم خونин "кривавий київський режим", позначення війни через сполучення "спеціальна воєнна операція" не залишають сумніву у джерелі, із якого наведена ця інформація.

Важливу роль у процесі формування образу держави в медійному дискурсі відіграють стилістичні засоби, які виступають інструментом впливу на масову свідомість, надаючи повідомленням певного емоційного забарвлення та оцінності. Як вказує О. Д. Пономарів, тропи "забезпечують емоційно-експресивне забарвлення висловлювання і допомагають створювати нові асоціативні уявлення" (Пономарів, 2000, с. 132).

На стилістичному рівні вербалізації політичного образу України в перськомовних медіа зафіксовано вживання таких художніх засобів, як епітети, метафори, порівняння, гіперболи. Завдяки їм автори медіатекстів не лише передають інформацію, а й активно формують емоційно насичений образ України.

Найбільш частотним стилістичним засобом, використовуваним для створення політичного образу України в перськомовному інформаційному просторі, виявився *epithet* (59 %). За семантичною ознакою ми поділили всі епітети на дві групи: нейтрально-описові та оцінні. Перші з них використовуються у ролі формальних характеристик, що окреслюють базові географічні, політичні чи соціальні параметри України як держави (напр.: کشور مستقل "незалежна країна", "пострадянська країна"). Другі – мають виразне ідеологічне або емоційне навантаження та можуть бути позитивно або негативно забарвленими залежно від того, яку складову образу України вони репрезентують.

Позитивні епітети зафіксовані у словосполученнях на кшталт: ملت مقاوم "нація спротиву" (вказує на

консолідованість і психологічну стійкість нації в умовах війни), "єдиний народ" (акцентує увагу на національній єдності українців у протистоянні агресії), "національний герой" (стосується як окремих захисників України, так і узагальненого образу українського воїна), "захисник свободи" (формує образ України як борця за демократичні права та свободи) та ін. У більшості випадків такі епітети щодо України зустрічаються в матеріалах західних перськомовних ЗМІ (BBC Persian, Deutsche Welle Farsi, Radio Farda та ін.), які орієнтовані на глобальну аудиторію та відображають західну систему цінностей.

Негативні епітети, які використовуються в офіційних іранських ЗМІ (таких як Mehr News, IRNA, ISNA, Tasnim News Agency та ін.), здебільшого виконують функцію дискредитації, зниження авторитету України як держави або її політичних діячів. Такі епітети відображають критичне або упереджене ставлення, що може зумовлюватись зовнішньополітичним вектором Ірану, інформаційними впливами з боку проросійських джерел або власною ідеологічною позицією ЗМІ. Наприклад: *حمله تروریستی پهبادی "терористична дронова атака", عملیات خونین "кривава операція", کشور وابسته به غرب "країна залежна від Заходу", دولت "неефективний уряд", چهره‌ای جنجالی و گستاخ "скандальна й зухвала постать (про президента Зеленського)"*.

Другим за частотністю стилістичним засобом, використовуваним у перському медіадискурсі для створення образу України, є *метафора* (20,3 %). Метафори є потужним інструментом впливу на аудиторію, оскільки вони здатні не лише передавати інформацію, але й формувати сприйняття на глибинному рівні. Найбільш поширеним різновидом метафори виявилася персоніфікація. Як відомо, за допомогою метафор-персоніфікацій неживим об'єктам або абстрактним поняттям приписуються властивості живих істот – здатність відчувати, діяти, реагувати на зовнішні подразники. В аналізованих текстах ця метафора часто використовується для позначення України. Наведемо приклад, у якому описується президент України під час його виступу:

او در برابر نمایندگان به خستگی فزاینده در کشورش اذعان کرد و درحالی که خستگی از صورتش می‌بارید گفت که "استفاده از کلمه پیروزی بعضی را معذب می‌کند و دست یافتن به آن آسان نیست."

Він визнав перед депутатами зростаючу втому в його країні, і, коли втома лилася по його обличчю, сказав, що "вживання слова "перемога" викликає у деяких людей дискомфорт, і її нелегко досягти" (BBCs).

Метафора *втомленості* (досл. "втома лилася з його обличчя") застосована з метою екстраполяції індивідуального досвіду президента Зеленського на колективне відчуття, притаманне всій країні. Втома тут – не просто фізичний стан, а символ морального виснаження всієї нації. Такий образ України – виснаженої, але незламної – викликає емпатію та захоплення всього демократичного світу.

Іншим поширеним прийомом створення емоційно насиченого образу подій є метафора гри. Розглянемо приклад, у якому транслюється російський наратив "гри з вогнем": *لاوروف در این مصاحبه تاکید کرد که بازگرداندن صلح برنامه اوکر این نیست، در حالی که حامیان غربی آن به بازی با آتش ادامه می‌دهند و از عواقب خطرناک آن غافل هستند.*

Лаєров наголосив в інтерв'ю, що відновлення миру не є планом України, тоді як її західні прихильники продовжують гратися з вогнем, не усвідомлюючи небезпечних наслідків (IRNA₂)

Метафора *"гра з вогнем"* передає високий ризик і небезпеку, асоціюючи політичні і військові дії з небезпечною і непередбачуваною грою. В іншому прикладі промовистою є метафора азартної гри:

حملات بی‌رویه روسیه به بنادر در دریای سیاه نشان می‌دهد که ولادیمیر پوتин (رئيس جمهوری روسیه) مایل است برای وادار کردن اوکراین به تسلیم شدن، روی امنیت غذایی جهانی قمار کند.

"Невибіркові атаки Росії на порти в Чорному морі показують, що Володимир Путін готовий поставити на кін глобальну продовольчу безпеку, щоб змусити Україну капітулювати" (IRNA₃).

Головний фокус у цьому реченні на словосполученні *"кін на глобальну продовольчу безпеку"*, Україна в цьому контексті розглядається не як суб'єкт, а інструмент, який використовують для досягнення мети (впливу, тиску, торгу).

Третім за частотністю стилістичним засобом створення політичного образу України в текстах перськомовних новин виявилася *гіпербола* (18,1 %) – троп, що передбачає значне перебільшення та використовується для підсилення емоційного ефекту і виразності висловлюваного. У контексті офіційних іранських ЗМІ, за допомогою перебільшення негативних аспектів ситуації в Україні – війни, корупції, економічних труднощів – медіа створюють враження, що наша країна перебуває у постійній кризі. Гіперболізація проблем створює більш насичений негативний образ України, підсилюючи враження про її неспроможність подолати труднощі. Наведемо приклад перебільшення загрози, що надходить від України:

به گزارش خبرگزاری مهر... مشاور سیاسی دفتر ویكتور اوربان، نخست وزیر مجارستان با انتقاد تند از "نقشه پیروزی" ولودیمیر زلنسکی، رئیس جمهور اوکراین گفت که این به اصطلاح نقشه، سریع‌ترین مسیر به سوی جنگ جهانی است.

За даними інформаційного агентства Mehr, ... політичний радник офісу прем'єр-міністра Угорщини Віктора Орбана різко розкритикував "план перемоги" президента України Володимира Зеленського, заявивши, що цей так званий план є найшвидшим шляхом до світової війни (Mehr News₅).

Це твердження явно перебільшує реальні масштаби загрози, створюваної "мирним планом" президента Зеленського. Проте така гіперболізація посилює емоційну напругу в читачів і формує образ України як держави, що є джерелом глобальної небезпеки.

Інший об'єкт гіперболізації – питання корупції в Україні. Згаданий вище французький політик Ф. Філіппо з метою посилення своєї риторики часто вдається до такого засобу, а іранські медіа із захопленням його цитують. Наприклад, після того, як в Україні був викритий випадок з корупцією, він написав на своїй сторінці у соцмережі "X":

"... فرکش را بکنید، هفته گذشته اتحادیه اروپا یک چک جدید به مبلغ 4.2 میلیارد یورو برای اوکراین صادر کرد، که شامل 800 میلیون یورو پرداختی از طرف فرانسه بود! ... بباید این دیوانگی مطلق را متوقف کنیم!"

"...Тільки подумайте, минулого тижня ЄС видав Україні новий чек на 4,2 мільярда євро, який включає 800 мільйонів євро, спланираних Францією! ... Давайте зупинимо це абсолютне божевілля!" (Tasnim₂).

Словосполучення *"абсолютне божевілля"* – це емоційне перебільшення, яке використовується, щоб радикально охарактеризувати фінансову підтримку України попри корупційний скандал. Цей вислів гіперболізує ситуацію, подаючи її як крайність, що не піддається жодному раціональному поясненню.

На останній позиції за частотністю вживання виявилася *порівняння* (2,6 %) як засіб створення асоціативно насичених образів, здатних впливати на сприйняття інформації в медіадискурсі. Розглянемо приклад, у якому міститься негативна оцінка мирного плану президента Зеленського:

اظهارات این مقام ارشد مجارستانی در حالی است که نخست وزیر این کشور نیز طرح زلنسکی را "وشتناکتر از وشتناک" توصیف کرده است!

Зауваження цього високопосадовця Угорщини пролунали в той час, коли прем'єр-міністр країни також назвав план Зеленського "жахливішим за жахливого" (Mehr News).

У цьому контексті порівняння وحشتناکتر از وحشتناک (досл. "жахливіший за жахливого") не лише надає гіперболізованої негативної оцінки, але й створює уявлення про політику України як небезпечну, ірраціональну та катастрофічну. Повторення одного й того самого прикметника وحشتناк "жахливий" у нейтральному та порівняльному ступені з префіксом تر, стає засобом емоційного тиску на читача.

Порівняльний ефект може виникати й без явних маркерів порівняння. Наприклад, у повідомленні новинного агентства "IRNA" з посиланням на президента Зеленського йдеться:

زلنسکی در انتقادی از سیاست غرب اعلام کرد که کشورهای غربی آماده کمک برای حفاظت از حریم هوایی اسرائیل هستند، اما این کار را برای اوکراین انجام نمی دهند.

"Критикуючи політику Заходу, Зеленський заявив, що західні країни готові допомагати захищати повітряний простір Ізраїлю, але не роблять цього для України" (IRNA4).

У цьому реченні порівнюються два геополітичні контексти – підтримка Ізраїлю та відсутність аналогічної підтримки для України. Структурно таке порівняння реалізується через сполучник протиставлення "але" (اما), що виконує функцію маркера контрасту.

Загалом, на підставі здійсненого аналізу 100 перськомовних публікацій, у яких висвітлюється політичний образ України, було виявлено 450 епітетів, 155 метафор, 20 порівнянь і 138 гіпербол. Співвідношення всіх проаналізованих стилістичних засобів показано на діаграмі (рис. 1):

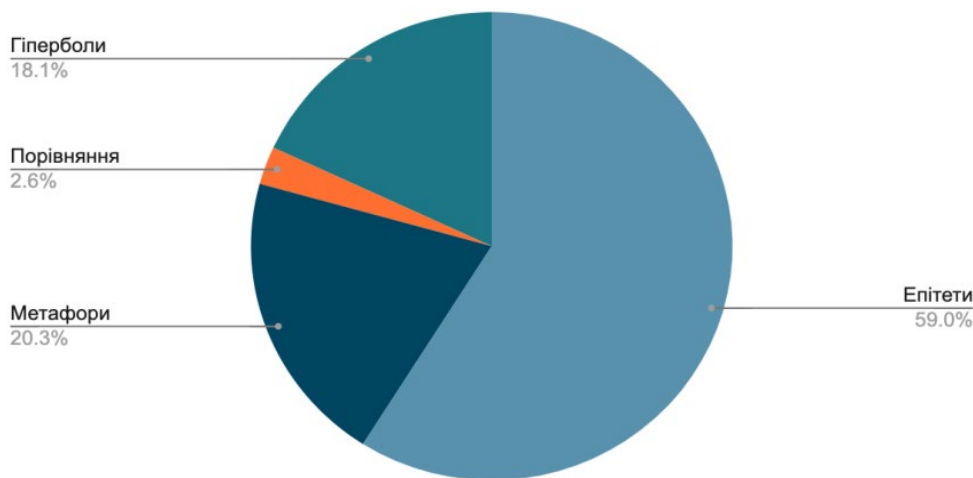

Рис. 1. Діаграма частотності вживання стилістичних засобів у процесі створення політичного образу України в текстах перськомовних ЗМІ

Отже, як бачимо з цієї діаграми, найбільшу кількість із-поміж усіх ужитих стилістичних засобів становлять **епітети** (59 %), що традиційно вважаються інструментом суб'єктивної оцінки. Епітети виконують функцію мовних маркерів, які закріплюють за Україною певні характеристики, впливаючи на її емоційне сприйняття іранською аудиторією. **Метафори** (20,3 %) завдяки їхній когнітивній природі відіграють значну роль у поглибленому символічному осмисленні подій, надаючи образності навіть складним політичним, соціальним або військовим аспектам дійсності. Метафоризація в іранських медіа має на меті зображення України як жертви, маріонетки, знаряддя в руках інших держав і т. ін., що формує стійке уявлення про її беззахисність або залежність. Незначна кількість **порівнянь** (2,6 %) свідчить про те, що цей троп, будучи менш затребуваним у медіадискурсі, поступається метафорі та гіперболі у впливовості на читача, оскільки передбачає передусім аналітичне, а не емоційне сприйняття ситуації. Натомість **гіпербола** (18,1 %) використовується як ефективний засіб емоційного впливу й драматизації подій. Перебільшення масштабів війни, кризових явищ, міжнародної допомоги чи корупції створює атмосферу напруги, безвиході або катастрофічності. Цей троп переважно використовується в державних іранських ЗМІ для посилення негативних конотацій опису подій в Україні та формування критичного ставлення до неї як об'єкта міжнародної уваги.

Дискусія і висновки

Отже, під час дослідження було виявлено три основні кластери, які визначають політичний образ України в сучасному перськомовному медіадискурсі. Перший з них репрезентує Україну як проєвропейську державу, що веде героїчну боротьбу проти російської агресії. Другий акцентує на ролі України як активного учасника демократичної міжнародної спільноти та її прагненні інтегруватися до західних політичних структур. Третій кластер охоплює негативні наративи, що підкреслюють внутрішні проблеми, зовнішню залежність і критику політичного курсу України.

Як засвідчив аналіз, політичний імідж України у перськомовних медіа формується через специфічні мовні засоби, які несуть емоційне й оцінне навантаження. Зокрема, у першому тематичному блоці переважають лексеми, що підкреслюють стійкість, патріотизм і міжнародну підтримку України. Другий блок представлений вербальними маркерами, які акцентують увагу на інтеграції до глобальних інституцій і стратегічному партнерстві. У третьому блоці домінують мовні засоби, які формують образ України як держави з обмеженою суб'єктністю, що стикається з політичними викликами, корупцією й зовнішнім тиском.

Отримані дані свідчать, що перськомовний медіадискурс демонструє складний і неоднозначний політичний образ України, який відображає різні аспекти внутрішньо-політичних процесів і сучасної геополітичної ситуації загалом. Позитивні наративи представлені в перськомовних

ЗМІ, дислокованих в країнах Заходу; вони сприяють формуванню образу України як демократичного та відповідального міжнародного актора. Негативні меседжі транслюються офіційними іранськими ЗМІ всередині Ірану, які передусім користуються інформацією з російських джерел і тому відтворюють відповідні наративи для здійснення необхідного владі впливу на громадську думку в Ірані.

Такий двобічний підхід відображає реалії сучасного перськомовного медіадискурсу, представленого не лише в самому Ірані, а й поза його межами. Здійснений аналіз дав змогу глибше зрозуміти механізми формування образу нашої країни в зовнішньополітичному інформаційному просторі, представленому перськомовними повідомленнями.

Аналіз стилістичних засобів створення образу України в перськомовному медіадискурсі дозволив виявити, що найчастотнішими з них є епітети, які надають різним аспектам образу України певних характеристик, формуючи відповідне сприйняття аудиторії. Доволі частотне використання метафор і гіпербол, на відміну від порівнянь, свідчить про те, що образ України в перськомовних ЗМІ здебільшого формується засобами емоційного впливу, а не раціонального аналізу. Це особливо характерне для офіційних іранських ЗМІ, які таким чином створюють високий рівень емоційної напруги в інформаційному полі і сприяють формуванню уніфікованого, часто стереотипізованого уявлення про Україну як про країну, що постійно перебуває у стані кризи та загрози та не здатна самостійно долати виклики, що постали перед нею після повномасштабного вторгнення РФ.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що його результати можуть використовуватись для розробки ефективних стратегій публічної дипломатії, спрямованих на поліпшення сприйняття та формування позитивного іміджу України в іранському інформаційному просторі. Дослідження може стати у пригоді й українським дипломатам, які працюють над розвитком відносин з Іраном. Воно допоможе краще розуміти перськомовний медіа-контекст і ефективніше комунікувати з іранською аудиторією.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в поглибленому вивченні мовних маркерів маніпулятивного впливу, застосовуваних в іранському медіапросторі з метою впливу на громадську думку в питаннях російсько-української війни.

Внесок авторів: Вероніка Петрук – концептуалізація, збір

емпіричних даних і їхня валідація; емпіричне дослідження; написання – оригінальна чернетка; Олена Мазепова – концептуалізація, написання – перегляд і редагування.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало

жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Бацевич, Ф. С. (2007). *Словник термінів міжкультурної комунікації*. "Довіра".
- Бондаренко, К. Л., Бурлака, В. С., & Єршова, А. А. (2024). Корпусне дослідження медіаобразу "Україна" в американських новинних текстах. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 209, 45–51. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-209-6>
- Ворончук, С. (2019). Образ України у ЗМІ Франції. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*, 46, 364–370. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Jur_2019_46_48
- Данилевич, А. (2017). Інформаційний імідж і образ України у друкованих ЗМІ Німеччини: на межі понять. *Медіапростір*, 10, 85–91. <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9362/1/13Danyilevych.pdf>
- Кучеренко, А., & Музика, В. (2024). Відображення війни РФ проти України в арабськомовних медіа (на матеріалі онлайн-новин і коментарів в Instagram). *Вісник Київського національного університету імені Тараса*

Шевченка. *Східні мови та літератури*, 1(30), 31–38. <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2024.30.05>

Пономарів, О. Д. (2000). *Стилістика сучасної української мови*. Навчальна книга – Богдан.

Середа, О. (2022). Висвітлення національно-визвольної війни України в кейтських ЗМІ. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*, 42, 328–337. <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.43>

Esfandiari, G. (2018). *State Department's First Persian-Language Spokesperson Could Appear In Iranian State Media*. Radio Farda. https://www.rferl.org/a/state_department_first_persian_language_spokesperson_could_appear_in_iranian_state_media/3552043.html

Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. Edward Arnold.

Korniliev, L. (2022). Image of Wartime Ukraine in the British and American Media Discourses. *Сучасні літературознавчі студії. Кризові стани національних спільнот у проєкції художньої словесності*, 19, 75–78. <https://doi.org/10.32589/2411-3883.19.2022.274088>

Kucherenko, A. (2023). Effect of Russia's War Against Ukraine on Egyptian Vlogging Discourse (on Materials of "Madā Law" and "Salam Katanani's" Vlogs). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 59, т. 2, 74–77. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2023.59.2.17>

Van Dijk T. A. (2008). *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*. Cambridge University Press.

Van Dijk T. A. (1987). *News Analysis: Case Studies of International and National News in the Press*. 1st Edition. <https://doi.org/10.4324/9780203357828>

Джерела ілюстративного матеріалу

- DW₁. حمله نظامی روسیه به اوکراین آغاز شد
- DW₂. حملات سنگین موشکی و پهپادی روسیه به اوکراین
- Instagram. زمانی که روسیه تهاجم گسترده به اوکراین...
- BBC₁. مکررون: رهبران اتحادیه اروپا برای افزایش حمایت از اوکراین توافق کردند
- BBC₂. پیام زلنسکی پس از نشست رهبران اروپا: حمایت قوی از اوکراین را احساس میکنیم
- DW₃. ناتو: حمایت نظامی از اوکراین سریعترین راه رسیدن به صلح است
- DW₄. تأکید اروپا بر حمایت از اوکراین در آستانه تماس ترامپ و پوتین
- ISNA₁. اتحادیه اروپا بخشی از کمک مالی به اوکراین را قطع کرد
- مجارستان: اروپا با حمایت از جنگ اوکراین با آتش بازی می‌کند/بودجه بروکسل یک بودجه نظامی است IRNA₁
- BBC₃. اروپا در محصله فرسودگی از نبرد و سیاست‌های تازه آمریکا
- پانصدمین روز حمله روسیه به اوکراین؛ بازدید زلنسکی از جزیره "مار" و دیدار با شماری از BBC₄. رهبران عضو ناتو
- Mehr News₁. مجمع پارلمانی ناتو خواستار تسریع پذیرش اوکراین در این ائتلاف شد!
- Mehr News₂. زلنسکی: آمریکا ادامه با پایان جنگ را تعیین می کند
- Mehr News₃. اکنون میست: ۷۰ درصد ارتش اوکراین آماده واگذاری مناطق شرقی به روسیه است
- Tasnim₁. کیف مردان اوکراینی خارج نشین را به کشور باز میگرداند
- Borna. منابع اوکراینی: فساد در اوکراین در حال افزایش است
- ISNA₂. پسکوف: بخش قابل توجهی از پول دریافتی کی یف از غرب، به سرعت رفته است
- Mehr News₄. اوکراین برای میانجی گری با روسیه دست به دامان نتانیاهو شد
- BBC₅. زلنسکی "طرح پیروزی" را به پارلمان اوکراین عرضه کرد
- IRNA₂. لاوروف: برقراری صلح در برنامه اوکراین جایی ندارد
- IRNA₃. حملات بیرویه روسیه به بنادر در دریای سیاه
- Mehr News₅. نقشه پیروزی" زلنسکی سریعترین مسیر منتهی به جنگ جهانی سوم است
- Tasnim₂. تحولات اوکراین زلنسکی درصدد کسب مجوز حمله به روسیه از غرب
- IRNA₄. زلنسکی: متحدان غربی حاضر به منهدم کردن موشک های روسیه بر فراز خاک اوکراین نیستند

References

- Batsevich, F. S. (2007). *Dictionary of Intercultural Communication Terms*. "Dovira" [in Ukrainian].
- Bondarenko, K. L., Burlaka, V. S., & Yershova, A. A. (2024). Media Image of "Ukraine" in American News Texts: a Corpus-based Study. *Scientific notes. Series: Philological Sciences*, 209, 45–51. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-209-6>
- Danyilevych, A. (2017). Information Social Image and Image of Ukraine in Print Media of Germany: on the Verge of Notions. *Mediaspace*, 10, 85–91 [in Ukrainian]. <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9362/1/13Danyilevych.pdf>
- Esfandiari, G. (2018). *State Department's First Persian-Language Spokesperson Could Appear In Iranian State Media*. Radio Farda. https://www.rferl.org/a/state_department_first_persian_language_spokesperson_could_appear_in_iranian_state_media/3552043.html
- Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. Edward Arnold.
- Korniliev, L. (2022). Image of Wartime Ukraine in the British and American Media Discourses. *Modern Literary Studies. Crisis States of National Communities in the Projections of Artistic Literature*, 19, 75–78. <https://doi.org/10.32589/2411-3883.19.2022.274088>
- Kucherenko, A. (2023). Effect of Russia's War Against Ukraine on Egyptian Vlogging Discourse (on Materials of "Madā Law" and "Salam Katanani's" Vlogs). *International Humanitarian University Herald. Philolog*, 59, т. 2, 74–77. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2023.59.2.17>
- Kucherenko, A., Muzyka, V. (2024). Representation of Russian Federation's war against Ukraine in Arabic media (based on online news and Instagram comments). *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Oriental Languages and Literatures*, 1(30), 31–38 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2024.30.05>
- Ponomariv, O. D. (2000). *Stylistics of the Modern Ukrainian Language*. Textbook Bohdan [in Ukrainian].

Seheda, O. (2022). Coverage of Ukraine's National Liberation War in Kuwaiti Media. *Bulletin of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies*, 42, 328–337 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.43>

Van Dijk T. A. (2008). *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*. Cambridge University Press.

Van Dijk T. A. (1987). *News Analysis: Case Studies of International and National News in the Press*. 1st Edition. <https://doi.org/10.4324/9780203357828>

Voronchuk, S. (2019). The Image of Ukraine in the French Media. *Bulletin of Lviv University. Series: Journalism*, 46, 364–370 [in Ukrainian]. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Jur_2019_46_48

Sources

- DW₁. حمله نظامی روسیه به اوکراین آغاز شد
 DW₂. حملات سنگین موشکی و پهپادی روسیه به اوکراین
 Instagram. زمانی که روسیه تهاجم گسترده به اوکراین...
 BBC₁. مکرون: رهبران اتحادیه اروپا برای افزایش حمایت از اوکراین توافق کردند
 BBC₂. پیام زلنسکی پس از نشست رهبران اروپا: حمایت قوی از اوکراین را احساس میکنیم
 DW₃. ناتو: حمایت نظامی از اوکراین سریعترین راه رسیدن به صلح است
 DW₄. تأکید اروپا بر حمایت از اوکراین در آستانه تماس ترامپ و پوتین
 ISNA₁. اتحادیه اروپا بخشی از کمک مالی به اوکراین را قطع کرد

مجارستان: اروپا با حمایت از جنگ اوکراین با آتش بازی می‌کند/بودجه بروکسل یک بودجه نظامی است IRNA₁

BBC₃. اروپا در مخمصه فرسودگی از نبرد و سیاست‌های تازه آمریکا
 پانصدمین روز حمله روسیه به اوکراین؛ بازدید زلنسکی از جزیره "مار" و دیدار با شماری از BBC₄ رهبران عضو ناتو

Mehr News₁. مجمع پارلمانی ناتو خواستار تسریع پذیرش اوکراین در این ائتلاف شد!

Mehr News₂. زلنسکی: آمریکا ادامه یا پایان جنگ را تعیین می‌کند
 Mehr News₃. اکونومیست: ۷۰ درصد ارتش اوکراین آماده واگذاری مناطق شرقی به روسیه است

Tasnim₁. کیف مردان اوکراینی خارج نشین را به کشور باز می‌گرداند
 Borna₂. منابع اوکراینی: فساد در اوکراین در حال افزایش است

ISNA₂. پسکوف: بخش قابل توجهی از پول دریافتی کی‌یف از غرب، به سرعت رفته است

Mehr News₄. اوکراین برای میانجی‌گری با روسیه دست به دامان نتانیاهو شد

BBC₅. زلنسکی "طرح پیروزی" را به پارلمان اوکراین عرضه کرد

IRNA₂. لاوروف: برقراری صلح در برنامه اوکراین جایی ندارد

IRNA₃. حملات بی‌رویه روسیه به بنادر در دریای سیاه

Mehr News₅. "نقشه پیروزی" زلنسکی سریع‌ترین مسیر منتهی به جنگ جهانی سوم است

Tasnim₂. تحولات اوکراین | زلنسکی درصدد کسب مجوز حمله به روسیه از غرب

IRNA₄. زلنسکی: متحدان غربی حاضر به منهدم کردن موشک‌های روسیه بر فراز خاک اوکراین نیستند

Отримано редакцією журналу / Received: 03.08.25

Прорецензовано / Revised: 11.08.25

Схвалено до друку / Accepted: 29.10.25

Olena MAZEPOVA, DSc (Philol.), Prof.

ORCID ID: 0000-0002-0405-9128

e-mail: o.mazepova@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Veronika PETRUK, Master of Arts

ORCID ID: 0009-0007-6599-6119

e-mail: veronika2408petruk@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

LEXICAL AND STYLISTIC MEANS OF FORMING THE POLITICAL IMAGE OF UKRAINE IN PERSIAN MEDIA DISCOURSE

Background. Given the large-scale challenges that our country has faced since the beginning of the full-scale invasion of Russian troops, the study of the verbal representation of the political image of Ukraine in the media of different countries is of particular relevance. Considering the role of Iran as a strategic partner of the aggressor state, we set the goal of identifying what lexical and stylistic means the media use to form the political image of Ukraine in the modern Persian-speaking media space.

Methods. In addition to general scientific methods of analysis and synthesis, we used the observation method (to analyze changes and trends in the use of linguistic means to create the image of Ukraine in the collected corpus of texts), lexical and stylistic analysis (to determine linguistic means that form the image of Ukraine); contextual analysis (to study the contexts in which Ukraine is most often mentioned).

Results. The study identified three main thematic blocks that determine the political image of Ukraine in modern Persian media discourse. According to the analysis, the positive image of Ukraine is formed by media resources located in Western countries, while the negative image is created by the official Iranian media, which, relying on Russian news agencies, broadcast the corresponding narratives. The analysis of stylistic resources for creating the image of Ukraine showed that epithet is the most frequent of them; metaphor and hyperbole are also actively used, as opposed to simile.

Conclusions. The data obtained indicate that the Persian media discourse represents a complex and ambiguous political image of Ukraine, reflecting various aspects of the country's internal political processes and the current geopolitical situation in the world. Positive narratives contribute to the formation of the image of Ukraine as a democratic and responsible international actor, while negative messages bring to the fore issues of Ukraine's dependence on support from Western countries, problems with mobilization and corruption, etc.

Keywords: the Persian language, Persian media discourse, political image, Russian-Ukrainian war, Ukraine.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.